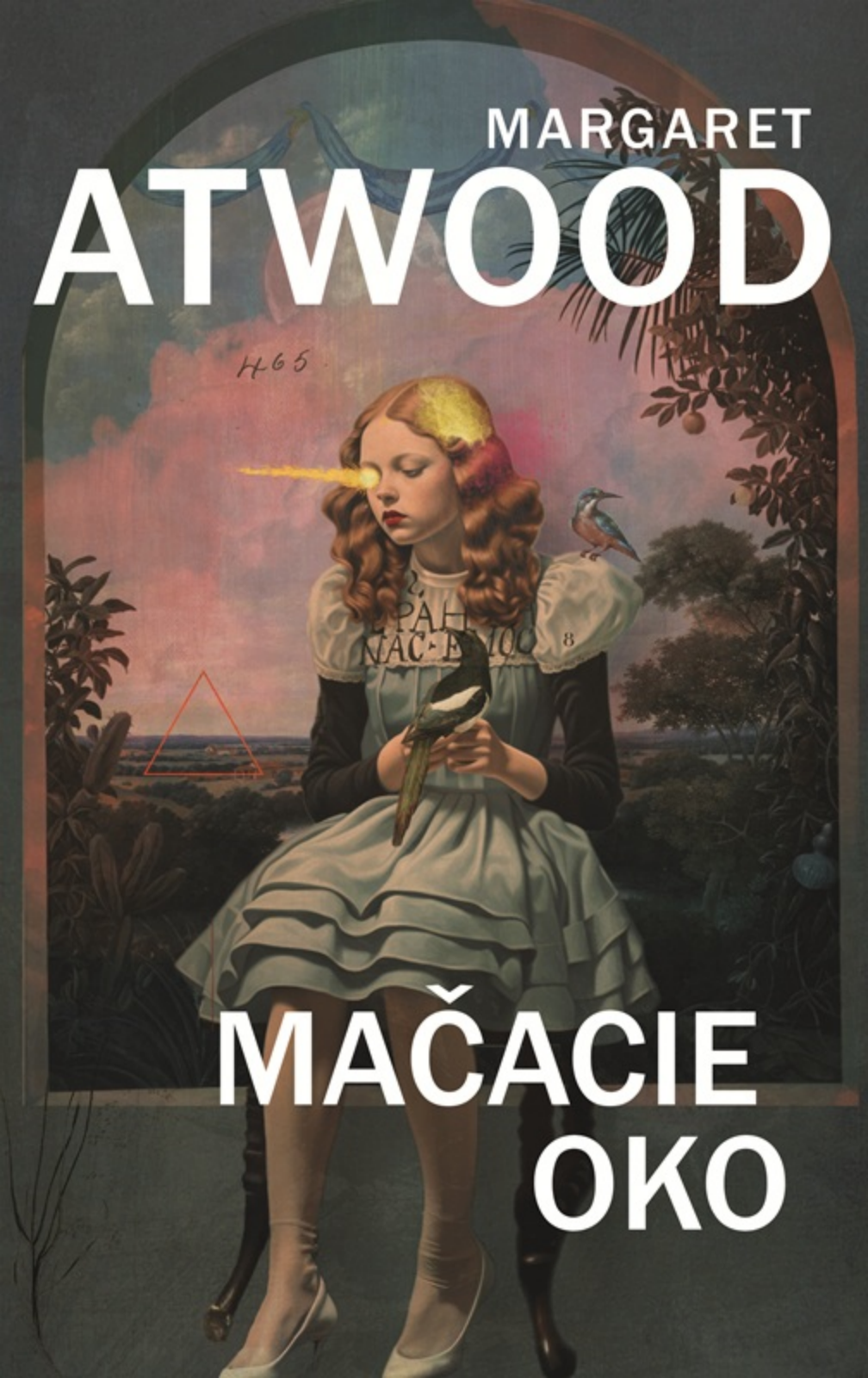
MARGARET

ATWOOD

MAČACIE OKO

MAČACIE OKO

MARGARET ATWOOD

MAČACIE OKO

Z angličtiny preložila
JANA JURÁŇOVÁ

slovart

Copyright © 1988 by O. W. Toad, Ltd.
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2026
Translation © Jana Juráňová 2026
Poetry translation © Jana Kantorová-Báliková 2026

Cover collages by Sarah Jarrett

ISBN 978-80-556-6939-7

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Venujem S.

Maľby ani ďalšie diela súčasného umenia opisované v tejto knihe neexistujú. Ovplyvnili ich však okrem iných aj vizuálni umelci a umelkyne ako Joyce Wieland, Jack Chambers, Charles Pachter, Erica Heron, Gail Geltner, Dennis Burton, Louis de Niverville, Heather Cooper, William Kurelek, Greg Curnoe, popsurrealistická keramikárka Lenore M. Atwood, ako aj Galéria Avroma Isaacsa v jej pôvodnom stave. Za informácie z fyziky a kozmológie, o ktorých v tejto knihe píšem, vďačím zaujímavým knihám, čo o týchto témach napísali Paul Davies, Carl Sagan, John Gribbin a Stephen W. Hawking, a za poučné poznámky o strunách som vďačná synovcovi Davidovi Atwoodovi.

Ďakujem Graemovi Gibsonovi za to, že vytrpel čítanie tohto románu, svojej agentke Phoebe Larmore, svojim anglickým agentkám Vivienne Schuster a Vanesse Holt. Za redakčnú prácu a vydanie knihy ďakujem Nan Talese, Nancy Evans, Ellen Seligman, Adrienne Clarkson, Avi Bennett, Liz Calder a Anne Porter a mojej neúnavnej asistentke Melanie Dugan, ako aj škriatkom a čarodejníkom Donyi Peroff, Michaelovi Bradleymu, Alison Parker, Garymu Fosterovi, Cathy Gill, Kathy Minialoff, Fanny Silberman, Coleen Quinn, Rosie Abella, C. M. Sanders, Geneovi Goldbergovi, Johnovi Gallagherovi a Dorothy Goulbourne.

Keď jej Tukanas odrezal hlavu, stará žena pozbierala svoju
krv do rúk a vyfúkla ju k slnku.
„Moja duša vstupuje do teba!“ zakričala.
A odvtedy, keď niekto niekoho zabije, pojme do svojho tela –
bez toho, aby chcel či o tom vedel – dušu svojej obete.

Eduardo Galeano – *Pamäť ohňa: Genezis*

Prečo si pamätáme minulosť, a nie budúcnosť?

Stephen W. Hawking – *Krátka história času*

I

ŽELEZNÉ PĽÚCA

1

Čas nie je lineárny, ale priestorový ako rozľahlý vesmír. Ak sa dá ohnúť priestor, možno ohnúť aj čas, a ak by sme toho vedeli dosť a dokázali sa pohybovať rýchlejšie ako svetlo, mohli by sme cestovať v čase a existovať na dvoch miestach naraz.

To mi povedal môj brat Stephen, keď mal práve na sebe sveter gaštanovej farby, ktorý vtedy často nosil. V tom období trávieval veľa času státím na hlave, takže mozog mal poriadne prekrvený. Nechápala som, čo tým myslí, ale možno mi to len poriadne nevysvetlil. Bol práve v období, keď sa snažil spresniť významy jednotlivých slov.

Zato ja som si vtedy predstavovala čas ako niečo, čo má tvar a dá sa vidieť podobne ako viacero na seba naskladaných priesvitných fólií. Nedívame sa teda v čase späť, ale smerom nadol, skrz čas, ako keď sa pozeráme do vody. Raz vypláva na hladinu to, potom zas ono a inokedy nevypláva nič. Nič sa nestratí.

2

„Stephen tvrdí, že čas nie je lineárny," povedala som. Cordelia prevrátila oči, čo som od nej aj očakávala.

„No a?" hlesla. Táto odpoveď nás obe uspokojila. Povaha času sa tým dostala na správne miesto, rovnako ako celý Stephen, ktorý o nás hovoril ako o „tých pubertiačkach", akoby on bol niečo iné.

Vezieme sa s Cordeliou električkou do centra ako takmer vždy v zimnom období v nedeľu. V električke je vlhko a dusno z dvojnásobne vydýchaného vzduchu a pachu vlhkej vlny. Cordelia nonšalantne sedí, občas ma štuchne lakťom, s prázdnym výrazom v tvári sa díva na ostatných svojimi sivozelenými nepreniknuteľnými a ako kov lesklými očami. Je neprekonateľná v upretom pohľade, ale aj ja som v tom takmer rovnako dobrá. Sme neprístupné, oslnivé, máme trinásť.

Na sebe máme dlhé vlnené kabáty s pásom, goliere vyhrnuté, ako to nosia filmové hviezdy, na nohách gumené čižmy zvrchu ohnuté, aby z nich trčali pánske pracovné ponožky. Obe máme vo vrecku kabáta zhúžvanú šatku na hlavu, mamy nám ich vnucujú, ale my si ich strhneme, len čo im zmizneme z dohľadu. Pohŕdame pokrývkami hlavy. Krikľavočervené lesklé pery máme stisnuté. Sme presvedčené, že sme priateľky.

V električke vždy sedia aj nejaké staré dámy, presnejšie ženy, ktoré my dve považujeme za staré. Bývajú veľmi rôznorodé. Niektoré sú pekne oblečené, majú na sebe kabáty z ručne tkaného škótskeho tvídu značky Harris, na rukách farebne zladené rukavičky, na hlave vkusné klobúčiky s drobnými okrasnými pierkami na boku. Iné sú zjavne chudobnejšie, vyzerajú ako cudzinky, majú cez hlavy a okolo ramien omotané tmavé šály. A ďalšie sú objemné, zavalité, ovešané nákupnými taškami, ústa svätuškársky stiahnuté. Spájame si ich s výpredajmi v suterénoch so

zľavneným tovarom. Cordelia dokáže na prvý pohľad rozoznať lacné textílie. „Gabardén," povie. „Nekvalitný odpad."

A potom aj také, čo ešte nerezignovali, chcú zapôsobiť a byť príťažlivé. Nebolo ich veľa, zato boli neprehliadnuteľné. Obliekali sa do odtieňov šarlátovej alebo fialovej, z uší im viseli efektné náušnice, nosili klobúky, ktoré vyzerali ako divadelné rekvizity. Zo sukní im trčali spodničky v nezvyčajných vyzývavých farbách, vlasy mali odfarbené na slamený odtieň blond alebo na svetlomodro, prípadne na čierno, čo vytváralo ešte väčší kontrast k ich papierovobielym tváram, takže ich matné vlasy vyzerali ako starý tmavý kožuch. Fľakatý rúž im prekrýval pery, čo vytváralo zdanie väčších úst, oči mali orámované výraznou čiernou kostrbatou linkou.

Práve tieto ženy sa najčastejšie rozprávali samy so sebou. Jedna z nich dookola omieľala: „Baranina, baranina", akoby to boli slová nejakej piesne, ďalšia nám štuchala dáždnikom do nôh so slovami: „Celkom nahaté."

Tieto typy sa nám najviac páčia. Je v nich akási roztopašnosť a vynaliezavosť, nestarajú sa, čo si ľudia o nich myslia. Unikli, aj keď nám nebolo jasné, pred čím. Boli sme presvedčené, že pre svoje bizarné oblečenie a slovné tiky sa dobrovoľne rozhodli, a keď nadíde náš čas, aj my sa budeme môcť takto rozhodnúť.

„Takto chcem raz vyzerať," povie Cordelia. „Ibaže ja budem mať uštekaného pekinského palácového psa a budem odháňať decká z trávnika spred môjho domu. Takou tou zahnutou pastierskou palicou."

„Ja budem mať doma leguána ako maznáčika a obliekať sa budem len do čerešňovočervenej," poviem. Len nedávno som objavila slovo čerešňovočervená.

Dnes si hovorím, čo ak tie ženy len jednoducho nevnímali, ako vyzerajú? Možno to bolo až také jednoduché – problémy so zrakom. Aj ja ich už mám. Stačí, ak mám zrkadlo priveľmi blízko, a je zo mňa šmuha, a keď si ho dám priďaleko, nevidím detaily. Ktovie, aké grimasy strúham a aké moderné umenie na seba aplikujem? No a keď sa mi podarí nastaviť správnu vzdialenosť, zakaždým som iná. Niekedy vyzerám ako opotrebovaná žena okolo tridsaťpäť, inokedy ako čulá päťdesiatnička. Veľmi záleží na osvetlení a na tom, nakoľko prižmúrim oči.

Chodievam do reštaurácií zariadených v ružovom, moja pleť tam vyzerá lepšie. V priestoroch zariadených do žlta človek zožltne. Podobnými vecami sa naozaj zaoberám. Márnivosť začne byť postupom času otravná, chápem, preto to niektoré ženy napokon vzdajú. Ale ja to zatiaľ ešte celkom vzdať nemienim.

Nedávno som sa pristihla, ako si nahlas čosi mrmlem, a raz som kráčala po ulici s pootvorenými ústami a mierne som slintala. Len tak trošku, ale čo ak je to začiatok konca, puklina v stene, ktorá sa neskôr roztvorí – a bude v nej čo? Aké vyhliadky žiarivej výstrednosti alebo šialenstva?

Nikomu na svete by som to nepovedala, s výnimkou Cordelie. Ale ktorej Cordelie? Tej, ktorú som si pričarovala – s ohrnutými topánkami a vyhrnutým golierom, alebo tej predchádzajúcej, alebo tej, čo bola potom? Nikdy nie je len jedna osoba, u nikoho to tak nie je.

Čo by som Cordelii povedala, ak by som ju ešte niekedy mala stretnúť? Pravdu, alebo niečo také, aby som pred ňou bola za dobrú?

Asi skôr to druhé. Túto potrebu mám stále.

Už dlho som ju nevidela. Neočakávam, že ju stretnem. Ale odkedy som sa vrátila, ledva sa mi podarí prejsť po ulici bez toho, aby som ju niekde nezazrela, napríklad ako zachádza za roh alebo vchádza do nejakých dverí. Nemusím hovoriť, že fragmenty – rameno, béžová farba, vlasy v odtieni ťavej srsti, tvár z profilu, noha zozadu – len čo mám možnosť vidieť celok, nepatria Cordelii.

Vôbec si neviem predstaviť, ako by asi vyzerala dnes. Je tučná, má ovisnuté prsia, trčí jej popri kútikoch úst zopár šedivých chĺpkov? To sotva, určite by si ich vytrhala. Nosieva okuliare s módnym rámom, dala si vytiahnuť očné viečka? Má melír alebo preliv? Všetko toto je možné. Obe sme dosiahli hraničný vek, nárazníkovú zónu, keď človek ešte môže veriť, že podobné triky zafungujú, stačí sa len vyhnúť jasnému slnečnému svetlu.

Predstavujem si Cordeliu, ako si prezerá zväčšujúce sa väčky pod očami a pokožku, ktorá je pri bližšom pohľade uvoľnená a zvraštená ako na lakťoch. Vzdychne, nanesie si na tvár krém, ten správny druh. Cordelia určite vie, ktorý to je. Skúma si ruky, sú už trochu scvrknuté a mierne

zdeformované, tak ako aj tie moje. V odraze v tmavých oknách metra sa jej na tvári objavujú všelijaké hrčky, pokožka okolo úst vädne, začínajú byť viditeľné laloky, najmä od brady nadol. Nikto si to zatiaľ nevšimol, ibaže by sa zadíval veľmi pozorne, lenže my dve máme vo zvyku dívať sa veľmi pozorne.

Zhodí na dlážku veľkú zelenú osušku v odtieni tlmenej modrozelenej, ladí jej s farbou očí, obzrie sa cez rameno a v zrkadle spozoruje záhyby nad pásom, vyzerajú ako ovisnutý psí krk, potom zbadá svoj zadok, visí ako lalok moriaka, a keď sa otočí, môže pozorovať aj chumáč svojich vlasov, čo vyzerajú ako suché papradie. V duchu ju vidím v športovej súprave, aj tá je modrozelenej farby, cvičí v nejakej telocvični a potí sa ako prasa. Viem, čo by na toto všetko povedala. Pamätám sa, ako sme sa vzrušene a zároveň s odporom chichúňali, keď sme našli vosk, ktorý jej staršie sestry používali na nohy, bol stuhnutý v malom hrnčeku plnom chlpov. Vždy ju zaujímali grotesknosti tela.

Predstavujem si, ako sa s ňou náhodne stretávam bez toho, aby som sa stihla pripraviť. Možno by sedela na obrubníku chodníka v obnosenom kabáte a pletenej čiapke, ktorá pripomína košíček, do akého sa navlieka čajová kanvica, aby čaj nevychladol, má pri sebe plastové tašky a v nich celý svoj majetok, niečo si žundre pod nos. *Cordelia! Nespoznávaš ma?* poviem. Spozná ma, ale tvári sa, že nie. Vstane a odšuchce sa na opuchnutých nohách, cez diery v gumených čižmách jej trčia staré ponožky, obzrie sa ponad plece.

Je v tom satisfakcia, akú prinášajú skôr tie zlé veci. Dívam sa z okna alebo z balkóna, odkiaľ lepšie vidím, ako nejaký muž – do tváre mu nevidím – naháňa Cordeliu po chodníku podo mnou, a keď ju dobehne, udrie ju do rebier a zhodí ju na zem. Ale ďalej už v tom nebudem pokračovať.

Radšej prepnem na kyslíkovú komoru. Cordelia je v bezvedomí. Privolali ma k jej posteli v nemocnici, ale už je neskoro. Vo váze vädnú kvety, z ktorých sa šíri chorľavý puch, do rúk a do nosa má zavedené hadičky, jej dych prezrádza, že končí. Držím ju za ruku. Tvár má bielu, nafúknutú ako nedopečená žemľa, pod zatvorenými očami má žltkasté

kruhy. Viečka sa nehýbu, ale v jej prstoch cítim slabé zášklby – alebo sa mi to len zdá? Sedím a premýšľam, či jej mám tie hadičky vytiahnuť, odpojiť zástrčku z elektriny. Lekári hovoria, že jej mozog už nevykazuje žiadnu aktivitu. Plačem. A kto ma to vlastne dal zavolať?

Alebo ešte lepšie: železné pľúca. Nikdy som také niečo nevidela, ale v novinách boli obrázky detí v železných pľúcach ešte z čias, keď bolo možné dostať detskú obrnu. Tie fotografie – železné pľúca ako valec, obrovský kovový kotúč v podobe klobásy, z ktorého na jednom konci trčí hlava, vždy len dievčenská, vlasy rozprestreté na vankúši, veľké oči, akoby to bol nočný živočích – ma fascinovali viac ako príbehy o deťoch, ktoré behali po tenkom ľade a potom sa preborili a utopili, alebo o deťoch, ktoré sa hrali na železničnej trati a vlak im odrezal ruky aj nohy. Človek mohol dostať obrnu bez toho, aby vedel ako alebo kde, a len tak kde nič, tu nič, skončiť v železných pľúcach. Z niečoho, čo ste vdýchli alebo zjedli, alebo ste to chytili zo špinavých peňazí, ktorých sa pred vami dotkli nejakí ľudia. Nedalo sa to vedieť.

Železné pľúca sa využívali na zastrašovanie detí, mohli nám tak zakazovať veci, ktoré by sme radi robili. Žiadne plavárne, žiadne davy v lete. *Chceš stráviť zvyšok života v železných pľúcach?* povedali hneď. Hlúpa otázka, hoci predstava života v znehybnení, keď som obklopená ľútosťou, mala pre mňa istú tajomnú príťažlivosť.

Cordelia v železných pľúcach, potom ju nadýchnu, ako keď sa hrá na akordeón. Vydáva to mechanický pískavý zvuk. Je pri plnom vedomí, ale nemôže sa hýbať ani rozprávať. Vchádzam do miestnosti, hýbem sa a rozprávam. Naše pohľady sa stretnú.

Cordelia určite niekde je. Možno vo vzdialenosti jedného kilometra odo mňa, možno hneď vo vedľajšom bloku. Ale v konečnom dôsledku si aj tak vôbec neviem predstaviť, čo by som urobila, ak by som sa s ňou náhodne zrazila napríklad v metre, ak by sedela oproti mne alebo čakala na nástupišti a prezerala si reklamy okolo. Stáli by sme vedľa seba a dívali sa na veľké červené ústa obopínajúce čokoládovú tyčinku a ja by som sa k nej obrátila a povedala by som: Cordelia, to som ja Elaine. Otočila by sa a teatrálne by vykríkla? Ignorovala by ma?

Alebo by som ignorovala ja ju, ak by som mala takú možnosť? Alebo by som k nej bez slova pristúpila a objala ju? Alebo by som ju schmatla za plecia a triasla a triasla.

Zrejme už niekoľko hodín kráčam dolu kopcom do centra, kde majú autá zákaz vjazdu. Je večer, vonku sa to podobá na sivosivý akvarel, akoby bolo všetko zaliate tekutým prachom, ktorý sa z mesta vyplavuje vždy na jeseň. Počasie je v každom prípade stále v norme.

Prišla som na miesto, kde sme zvyčajne vystupovali z električky, šliapla som do kopy januárového bahna nazbieraného pri obrubníkoch a ocitla som sa v zovretí vetra, čo prerezával cestu od jazera pomedzi ošumelé budovy s rovnými strechami, ktoré boli v našich predstavách už veľmi blízko urbánnosti. Lenže tá časť mesta už viac nie je ošarpaná a ošumelá. Zreštaurované tehlové fasády sú zdobené neónovými nápismi v kurzíve, všade plno mosadzných ozdobných prvkov, množstvo nehnuteľností a množstvo peňazí. Predo mnou sa vypínajú vysočizné obdĺžnikové veže celé zo skla, sú osvetlené a vyzerajú ako obrovské náhrobné kamene vytvorené z chladného svetla. Zmrazené aktíva.

Veže ani okoloidúci v módnych odevoch z dovozu, ručne vyrobených z kože, semišu a tak podobne, ma až tak nezaujímajú. Sledujem chodník ako sliedička.

Cítim bolesť v čeľusti, mám stiahnuté hrdlo. Znovu som si začala obhrýzať nechty. Zacítim krv, tú chuť si pamätám. Pomarančový nanuk, lacná žuvačka, červené sladké drievko, ohryzené vlasy a špinavý ľad.

II

STRIEBORNÝ PAPIER

3

Ležím na zemi na matraci zakrytá dekou. Matrac, deka: dostali sme sa až sem. Zaujímalo by ma, či si Stephen vôbec niekedy uvedomil, čo je to matrac a čo je to deka. Najskôr nie. Je veľmi pravdepodobné, že keby niekto v jeho prítomnosti vyslovil slovo matrac, pozrel by sa na toho človeka ako hluchý, alebo akoby dotyčný mal poškodený mozog. Dimenzia matracov preňho neexistovala.

Keď ešte neboli žiadne matrace ani deky, zmrzlina stála päť centov. Teraz stojí dolár, ak máte šťastie, a ani nie je taká veľká ako kedysi. V tom spočíva základný rozdiel medzi vtedy a teraz: deväťdesiatpäť centov.

Toto je stred môjho života. Premýšľam o ňom ako o nejakom mieste, ako o niečom uprostred rieky, o strede mosta, o čomsi na polceste. Už by som mala mať nazhromaždené rôzne veci: majetok, zodpovednosť, úspechy, skúsenosti a múdrosť. Mala by som byť významnou osobou.

Ale odkedy som sa vrátila, nemám pocit, že som ťažšia. Cítim sa ľahšia, akoby som sa zbavovala hmoty, akoby som strácala molekuly, kalcium z kostí, bunky z krvi, akoby som sa scvrkávala, akoby ma napĺňal chladný vzduch alebo zľahka padajúci sneh.

So všetkou tou ľahkosťou však nestúpam, ale klesám. Čosi ma ťahá nadol, do vrstiev tohto miesta ako do skvapalneného bahna.

V skutočnosti toto mesto nenávidím. Nenávidím ho tak dlho, že sa ani nepamätám, že by som ho niekedy vnímala inak.

Kedysi bolo v móde hovoriť, aké nudné je toto mesto. Prvá cena týždeň v Toronte, druhá cena dva týždne v Toronte, Toronto dobré, Toronto depresívne, mesto, kde v sobotu nezoženiete víno. Všetci, čo tam bývali, hovorili, že je to provinčné, samoľúbe a nudné mesto. Ak ste to

tvrdili, znamenalo to, že si tieto vlastnosti mesta uvedomujete, ale nemáte s nimi nič spoločné.

A teraz sa očakáva, že budete hovoriť, ako veľmi sa to tu zmenilo. *Svetová trieda*, takto sa dnes Toronto až pričasto označuje v časopisoch. Všetky tie etnické reštaurácie, divadlá, butiky. Mal to byť New York, akurát bez smetí a lúpežných prepadnutí. Kedysi chodievali ľudia na víkendy z Toronta do Buffala, muži si tam išli pozrieť dievčenskú erotickú šou a po nej vypiť pivo, ženy na nákupy. Pri návrate domov boli arogantní, nacenganí a na sebe mali niekoľko vrstiev oblečenia, aby ho prepašovali cez colnicu. Dnes má víkendový ruch opačný smer.

Pre mňa nikdy nepripadala do úvahy žiadna z tých verzií: nebolo ani nudné, ani svetová trieda. Toronto podľa mňa nebolo nikdy nudné. Slovo nudný nevystihuje toľkú mizériu a zároveň čaro.

Nikdy som neverila, že sa zmenilo. Keď som sa včera viezla taxíkom z letiska popri úhľadných továrňach a skladoch s plochými strechami, kde kedysi stáli pekne upravené farmy s rovnými strechami, a míňala som jeden kilometer opatrnosti a utilitarizmu za druhým a potom ďalej cez centrum plné lesku s plátennými markízami v európskom štýle a s dlažobnými kockami, uvedomila som si, že toto mesto je stále rovnaké. Pod rozkvetom a okázalosťou je to stále to staré mesto, ulica za ulicou s domami z hrubých červených tehál s verandovými stĺpmi bielosivými ako stonky jedovatých húb, s ostražitými, vypočítavými oknami. Zlomyseľné, neľútostné, pomstychtivé, neúprosné.

Keď sa v sne ocitnem v tomto meste, vždy sa v ňom stratím.

Okrem tohto všetkého mám, pravdaže, svoj skutočný život. Niekedy sa mi to ani nechce veriť, lebo mi pripadá nemožné, že by som si mohla dovoliť žiť takýto život alebo že by som si ho zaslúžila. Súvisí to s ďalším mojím presvedčením: že všetci ostatní v mojom veku sú dospelí, len ja som zamaskovaná.

V dome, kde bývam, sú na oknách závesy, vpredu je trávnik – a dom samotný stojí v Britskej Kolumbii, čo je tak ďaleko od Toronta, ako som sa len mohla dostať bez toho, aby som sa utopila. Nereálnosť tamojšej scenérie mi dodáva silu: hory ako z pohľadnice typu západ slnka a k tomu

nejaký neurčitý nápis, domy v podobe chalúpok, ktoré vyzerajú, akoby ich postavili siedmi trpaslíci v tridsiatych rokoch, obrovské slimáky, oveľa väčšie, než aké by slimáky mali byť. Dokonca aj dážď je tam prehnaný, nedá sa brať vážne. Myslím, že pre ľudí, ktorí tam vyrastali, je toto všetko rovnako reálne a rovnako ubíjajúce, ako je Toronto ubíjajúce pre mňa. Ale počas dobrých dní sa tam stále cítim ako na dovolenke, ako na úteku. A keď nastanú zlé dni, jednoducho si to nevšímam, a hotovo.

Môj manžel, nie je to môj prvý, sa volá Ben. Nie je to žiadny umelec a som za to vďačná. Vedie cestovnú kanceláriu, ktorá sa špecializuje na Mexiko. K jeho ďalším skvelým vlastnostiam patria lacné letenky do Yucatánu. Práve kvôli cestovnej kancelárii túto cestu nepodnikol so mnou: mesiace pred Vianocami sú v cestovnom ruchu hektickým obdobím.

Mám dve dcéry, už dospelé, Sarah a Anne – pekné a zmysluplné mená. Jedna z nich už je takmer hotová lekárka, druhá pracuje ako účtovníčka. Rozhodli sa rozumne. Som zástankyňou rozumných rozhodnutí, napriek tomu, že ja som ich v živote veľa neurobila. Považujem tiež za rozumné dávať deťom normálne mená, lebo veď, len sa pozrite, ako dopadla Cordelia.

Popri svojom skutočnom živote mám aj kariéru, ktorá sa nedá kvalifikovať ako naozaj reálna. Som maliarka. Dokonca som si to dala zapísať aj do pasu – v istej chvíli predstieranej statočnosti, keď som sa na moment tvárila, aká som odvážna, pretože ďalšia možnosť by bola napísať tam *žena v domácnosti*. Nie je veľmi pravdepodobné, že by som sa naozaj stala maliarkou, a sú dni, keď ma to naozaj mrzí. Slušné osoby sa nevenujú maliarstvu, iba tie, čo sú nafúkané, snobské, čo sa rady predvádzajú. Slovo *umelkyňa* ma uvádza do rozpakov. Radšej mám slovo *maliar* či *maliarka*, lebo to pôsobí ako normálna práca. Venovať sa umeniu je také nevkusné, je to záhaľka, ako by vám povedala väčšina ľudí v tejto krajine. Ak o sebe poviete, že ste maliar alebo maliarka, budú sa na vás dívať podozrievavo. Samozrejme, pokiaľ nemaľujete divočinu alebo si takým spôsobom nezarábate veľké peniaze. Lenže ja zarábam dosť len na to, aby som u ostatných maliarov a maliarok vzbudila závisť, no nie dosť na to, aby som komukoľvek z nich mohla povedať: pche, dajte sa vypchať.

Väčšinou však z toho mám radosť a mám pocit, že to s odretými ušami zvládam.

Moja kariéra je dôvod, prečo ešte som na tomto matraci a pod touto prikrývkou. Mám pred sebou retrospektívnu výstavu, moju prvú. Galéria sa volá Sub-Verzie, slovná hra, ktoré som mala tak rada, ešte než sa stali módnymi. Retrospektíva by ma mala tešiť, ale mám z nej zmiešané pocity. Nepáči sa mi predstava, že som už dosť stará a dosť etablovaná na to, aby som také niečo absolvovala, dokonca ani v alternatívnej galérii vedenej skupinkou žien. Zdá sa mi to zvláštne a zlovestné: najprv retrospektíva, potom márnica. Ale zároveň ma to aj hnevá, lebo Galéria umenia v Ontáriu by mi výstavu nezorganizovala. Preferujú mŕtvych mužov, navyše cudzincov.

Tá prikrývka sa nachádza v ateliéri, ktorý patrí môjmu prvému manželovi Jonovi. Je zaujímavé, že tu má prikrývku, hoci býva inde. Zatiaľ som sa nezačala prehrabávať v lekárničke a hľadať sponky do vlasov a ženské dezodoranty, čo by som kedysi robievala. Už ma do toho nič nie je, sponky do vlasov môžem prenechať jeho opancierovanej manželke.

Asi je hlúposť zostať tu, je to príliš retrospektívne. Ale sme stále v kontakte kvôli Sarah, je to aj jeho dcéra, a keď sme sa preniesli cez krik a porozbíjané sklo, ustálili sme sa v akomsi druhu priateľstva na diaľku, čo je vždy jednoduchšie ako blízky vzťah. Keď sa dopočul o tej retrospektíve, sám mi to ponúkol. Povedal, že ceny hotelov v Toronte, dokonca aj druhotriednych, sú nehorázne. Sub-Verzie by ma podržali, ale to som mu nespomenula. Neznášam úhľadnosť hotelov, vane vyčistené dočista, dočista. Nemám rada, keď tam počujem ozvenu svojho hlasu, najmä v noci. Mám radšej, keď sa niečo vyleje, vysype, mám rada neporiadok, špinu, ktorá zostáva po konkrétnych ľuďoch, ako som ja, ako je Jon. Pominuteľných a kočovných.

Jonov ateliér sa nachádza na King Street, neďaleko nábrežia. King Street patrila k miestam, kam nikto nechcel veľmi chodievať, boli tam ošumelé sklady, jazdili tadiaľ rachotiace nákladiaky a naokolo boli pochybné uličky. A teraz sa z nej stala vychytená ulica. Zaplavili ju umelci, ale prvá vlna umelcov a umelkýň ako prišla, tak aj odišla a nahradili ju